

Міністерство освіти і науки України
Рівненський державний гуманітарний університет

Педагогічна наука і освіта XXI століття

Науково-методичний журнал

Випуск 5

Засновано у 2023 році

Рівне – 2025

УДК 37: 001 «20»

П 24

Педагогічна наука і освіта XXI століття: науково-методичний журнал. Вип. 5. / М-во освіти і науки України, Рівнен. держ. гуманіт. ун-т; упоряд.: Г. П. Пустовіт; ред. кол.: Г. П. Пустовіт, Н. О. Остапчук та ін. Рівне: РДГУ, 2025. 422 с.

Тематична спрямованість наукового фахового видання. Спеціальності, за якими видання публікує наукові праці: А1 Освітні науки; А2 Дошкільна освіта; А3 Початкова освіта; А4 Середня освіта (за предметними спеціалізаціями); А5 Професійна освіта (за спеціалізаціями); А6 Спеціальна освіта; А7 Фізична культура і спорт.

Наказом Міністерства освіти і науки України № 920 від 26.06.2024 р. електронний науково-методичний журнал РДГУ «Педагогічна наука і освіта XXI століття» включений до Переліку наукових фахових видань України (категорія «Б») у галузі А Освіта (спеціальності – А1, А2, А3, А4, А5, А6, А7).

Фаховий електронний науково-методичний журнал РДГУ «Педагогічна наука і освіта XXI століття» індексується міжнародною наукометричною базою даних Index Copernicus International: <https://journals.indexcopernicus.com/search/details?id=133628>

Редакційна колегія

Головний редактор: **ПУСТОВІТ Григорій Петрович**, доктор наук, професор, завідувач кафедри теорії і методики виховання, Рівненський державний гуманітарний університет (м. Рівне, Україна).

Заступник головного редактора: **ОСТАПЧУК Наталія Олександрівна**, кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри інформаційно-комунікаційних технологій та методики викладання інформатики, Рівненський державний гуманітарний університет (м. Рівне, Україна).

Члени редколегії

ANDROSZCZUK Irena, доктор габілітований, професор, професор кафедри Педагогіки праці та андрагогіки Академії педагогіки спеціальної імені Марії Гжегожевської у Варшаві (Республіка Польща).

ВИХРУЩ Анатолій Володимирович, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри української мови, Тернопільський національний медичний університет імені І. Горбачевського (м. Тернопіль, Україна).

GLUCHMAN Vasil, PhD, професор філософії та етики, декан факультету мистецтв Пряшівського університету (Словаччина);

ДИЧКІВСЬКА Ілона Миколаївна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри дошкільної педагогіки і психології та спеціальної освіти імені проф. Т.І. Поніманської, Рівненський державний гуманітарний університет (м. Рівне, Україна).

КОБИЛЯНСЬКИЙ Олександр Володимирович, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри безпеки життєдіяльності та педагогіки безпеки, Вінницький національний технічний університет (м. Вінниця, Україна).

КОЛЯДА Наталія Миколаївна, доктор педагогічних наук, професор, завідувачка кафедри соціальної педагогіки і соціальної роботи, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини (м. Умань, Україна).

КУЧАЙ Тетяна Петрівна, доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри педагогіки та психології, Закарпатський угорський інститут ім. Ференца Ракоці II (м. Берегове, Україна).

ПАВЕЛКІВ Катерина Миколаївна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри іноземних мов, Рівненський державний гуманітарний університет (м. Рівне, Україна).

PELEKH Yurii, доктор габілітований, професор, професор кафедри шкільної педагогіки педагогічного факультету Жешувського університету (Республіка Польща),

ПЕТРЕНКО Оксана Борисівна, доктор педагогічних наук, професор, проректор з інноваційної діяльності і міжнародного співробітництва, Рівненський державний гуманітарний університет (м. Рівне, Україна).

ROBIRCHENKO Natalia, доктор габілітований, професор, професор надзвичайний на факультеті суспільних та гуманітарних наук Державного вищого навчального закладу імені Вітелона в Легніці (Республіка Польща).

САВЧУК Борис Петрович, доктор історичних наук, професор, професор кафедри педагогіки та освітніх технологій ім. Б. Ступарика, Карпатський національний університет імені Василя Стефаника (м. Івано-Франківськ, Україна).

СЯСЬКА Інна Олексіївна, доктор наук, доцент, завідувачка кафедри біології, здоров'я людини та фізичної терапії, Рівненський державний гуманітарний університет (м. Рівне, Україна).

ЮЗИК Ольга Протасівна, доктор педагогічних наук, доцент, професор кафедри інформаційно-комунікаційних технологій та методики викладання інформатики, Рівненський державний гуманітарний університет (м. Рівне, Україна).

БАЛІКА Людмила Миколаївна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики виховання, Рівненський державний гуманітарний університет (м. Рівне, Україна).

WILAVYCH Ivan, доктор філософії, PhD, викладач І клініки анестезіології і інтенсивної терапії, Варшавський медичний університет (Республіка Польща).

ГУДОВСЕК Оксана Анатоліївна, кандидат педагогічних наук, доцент, професор кафедри педагогіки початкової, інклюзивної та вищої освіти, Рівненський державний гуманітарний університет (м. Рівне, Україна).

КАЗАНІШЕНА Наталія Вікторівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри біології та екології, Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка (м. Кам'янець-Подільський, Україна).

КІНДРАТ Вадим Кирилович, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедрою теорії і практики фізичної культури і спорту, Рівненський державний гуманітарний університет (м. Рівне, Україна).

КОСТОЛОВИЧ Тетяна Василівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методик початкової освіти, Рівненський державний гуманітарний університет (м. Рівне, Україна).

ПЕТРЕНКО Сергій Вікторович, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри інформаційних технологій та моделювання, Рівненський державний гуманітарний університет (м. Рівне, Україна).

REBISZ Slawomir, доктор освітнього менеджменту, доцент, доцент кафедри досліджень школи і медіа, Жешувський університет (Польща);

SKWAREK Beata, доктор наук гуманітарних, доцент факультету суспільних і гуманітарних наук Державного вищого навчального закладу імені Вітелона в Легніці (Республіка Польща).

ЦІПАН Тетяна Степанівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри теорії і методики виховання, Рівненський державний гуманітарний університет (м. Рівне, Україна).

Упорядники: проф. Пустовіт Г. П., проф. Петренко О. Б., доц. Ціпан Т. С., доц. Баліка Л. М., Баляр А. А.

Науково-бібліографічне редагування: наукова бібліотека РДГУ.

Оприлюднено за рішенням Вченої ради РДГУ (протокол № 12 від 30 жовтня 2025 р.)

Редакційна колегія не завжди поділяє точку зору авторів.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2025

ЗМІСТ

Вихрущ А. Методологічна культура аспірантів: теорія та практика	7
Журба К. Військово-патріотичне виховання старшокласників в умовах війни	17
Zvaruch I. Artificial intelligence of learning the foreign language	29
Пустовіт Г., Петренко І., Шалівська Ю. Стратегічні концепти формування професійно-педагогічної компетентності викладача закладу вищої освіти	39
Кравченко О., Сафін О., Мась Н. Професійні вимоги до фахівця з каністерапії за рубежом	50
Пантюк Т., Микитин О., Дроздовська М., Ключник Г., Комарницька О. Інклюзивне освітнє середовище закладу дошкільної освіти як детермінанта природовідповідного розвитку дитини	68
Petrenko O., Kiziuk O. Pragmatics of translating gender-oriented advertising	79
Юзик О. Технологія цифрового залучення здобувачів вищої освіти спеціальностей А2 Дошкільна освіта та А4 Середня освіта до створення власного медіаконтенту	88
Баліка Л., Бричок С., Філоненко Р. Організація самостійної роботи здобувачів вищої освіти у процесі вивчення дисциплін педагогічного циклу	99
Білецький В., Присяжнюк І., Сяська Н. Математичні підходи у STEM-освіті	110
Бондар І. Мотиваційно-ціннісний складник професійної підготовки майбутніх фахівців у галузі історичної та громадянської освіти	122
Ваколюк А., Чепурка О. Роль ігрових технологій у формуванні здоров'язбережувальної компетентності учнів молодшого шкільного віку	130
Вінтоняк О. Рівнева та галузева структуризація професійної підготовки фахівців у педагогічних училищах і коледжах України (кінець ХХ – початок ХХІ століть)	141
Генсіцька-Антонюк Н., Сяська Н. Розв'язування компетентнісних задач на уроках математики	155

Гоголь Т., Гоголь В. Диференційований підхід до підготовки волейболістів університетських команд з урахуванням їхнього ігрового амплуа	164
Гудовсек О. Методологічні засади професійної підготовки майбутніх учителів образотворчого мистецтва: аналіз провідних дихотомій у філософії мистецтва Ф. Шеллінга та К. Леві-Стросса	175
Данкович О. Цінності студентів-медиків у міжнародному науковому дискурсі	186
Корнієнко І. Проблеми педагогічної освіти в Україні на сучасному етапі	197
Костолович М. Особливості структури трансверсальної компетентності майбутнього вчителя географії	205
Кривенко Ю., Кривенко Р. Ефективність використання сучасних інноваційних технологій у тренувальному процесі гандболістів високої кваліфікації	218
Левчук В. Концепти понятійно-категорійного апарату підручника з фізики та його науково-методичного забезпечення	229
Lewczuk I., Karlova T., Rashidi B. Zasady zarządzania i socjalne podstawy rehabilitacji wojskowych, uczestników działań wojennych	244
Moroz L., Danilova N., Michuda N., Kovaliuk V. Improving it students' terminological vocabulary in the process of learning English	259
Остапчук Н., Павлова Н. Освітній стартап як інструмент трансформації професійної діяльності педагога	268
Петренко С. Методологічні засади та системні характеристики професійної підготовки ІТ-фахівців в умовах освітньо-інформаційного середовища університету	278
Плахотнік О., Плахотнік О. Порівняльний аналіз підготовки доктора філософії (PhD) в системах вищої освіти України та Європейського Союзу	289
Сіткар Т., Мазур І.-С., Ожга М. Формування практичних навичок програмування у здобувачів вищої освіти засобами фреймворку Kivy	305
Stetsa N. Perspektywy realizacji europejskich modeli pracy socjalnej w Ukraine	315
Сухомлинська Л., Чала Н. Освітні реформи 1950–60-х років в епістолярії В. Сухомлинського	327

Trofimchuk V., Vashai Y., Nosalchuk I., Dorosh H., Nosalchuk H. Teachers' digital literacy as a key requirement of the «New Ukrainian school»	340
Троценко В., Войтенко А. Підготовка майбутніх учителів фізичної культури до організації фізкультурно-оздоровчої діяльності: теоретичне узагальнення	353
Троценко В., Троценко Т., Кривенко Р., Сембрат С. Особливості спрямованого впливу рухливих ігор з елементами туризму на формування моральних якостей учнів ЗЗСО	362
Антонюк М. Microsoft Copilot як цифровий ресурс у системі навчання інформаційно-комунікаційним технологіям під час підготовки бакалаврів у ЗВО	371
Нестерук С., Синевич Б. Методичні підходи при викладанні теми Голокосту в контексті фахової підготовки вчителя-філолога	381
Капральцев Д. Проектна діяльність як засіб формування фахових і креативних компетентностей майбутніх бакалаврів образотворчого мистецтва, декоративно-прикладного мистецтва та реставрації	389
Пилипчук А. Навчальні плани програм подвійних дипломів: нормативні засади та практичні виклики	399
Уманець С. Методичні засади використання генеративного штучного інтелекту в освітньому процесі: виклики та можливості	409

УДК 37.09

DOI: [10.35619/pse.vi5.122](https://doi.org/10.35619/pse.vi5.122)

Наталія ОСТАПЧУК

кандидат педагогічних наук, доцент, професор
кафедри цифрових технологій та методики навчання інформатики
Рівненського державного гуманітарного університету,
м. Рівне, Україна
ORCID: 0000-0001-8827-8741
e-mail: nataliia.ostapchuk@rshu.edu.ua

Наталія ПАВЛОВА

доктор педагогічних наук, доцент, професор
кафедри цифрових технологій та методики навчання інформатики
Рівненського державного гуманітарного університету,
м. Рівне, Україна
ORCID: 0000-0002-7817-6781
e-mail: nataliia.pavlova@rshu.edu.ua

ОСВІТНІЙ СТАРТАП ЯК ІНСТРУМЕНТ ТРАНСФОРМАЦІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПЕДАГОГА

Анотація. Досліджено феномен освітнього стартапу як інструменту трансформації професійної діяльності педагога в умовах цифровізації освіти та діяльнісного навчання. Визначено, що більшість наукових робіт зосереджуються на стартапі як на бізнес-моделі або його впливі на систему освіти, залишаючи поза увагою освітні стартапи та можливість їх розробки педагогами й іншими зацікавленими особами. Визначено, що поняття «освітній стартап» є значно ширшим, ніж поняття «освітній проєкт». Обґрунтовано роль освітнього стартапу як каталізатора інноваційного розвитку всіх учасників освітнього процесу. Зазначено ключові якості педагога для роботи з освітніми стартапами. Виокремлено ключові компетентності педагога, якими повинен він володіти, працюючи з освітніми стартапами: підприємницька, цифрова, креативна. Описано процес розробки освітнього стартапу, що об'єднує етапи: генерація ідеї, аналіз ринку та валідація, створення мінімально життєздатного продукту і його масштабування. У формі порівняльної таблиці розкрито основи функціонування бізнес-акселераторів й бізнес-інкубаторів. Наведено приклади успішних освітніх стартапів, розкрито основні напрями їх функціонування. Показано, що успішні освітні стартапи потребують спеціального освітнього середовища та є результатом співпраці педагога з фахівцями різних галузей знань.

Ключові слова: освітній стартап, професійна діяльність вчителя, мінімальний життєздатний продукт.

Постановка проблеми. Професійна діяльність вимагає від педагога не лише глибоких знань свого предмета, а й готовності до інновацій, зокрема їх розробки і впровадження в освітній процес. В умовах динамічної цифровізації

освіти, діяльнісного навчання традиційні засоби й методи навчання перестають бути ефективними. У відповідь на ці виклики все більшої популярності набувають освітні стартапи, які пропонують принципово нові підходи до організації процесу навчання. Однак більшість наукових досліджень зосереджуються на стартапах як на бізнес-феноменах або як на чинниках впливу на систему освіти, залишаючи поза увагою освітні стартапи та підготовку педагогів до роботи з такими інноваціями. Це пояснює важливість і своєчасність теми представлено науково-методичного дослідження.

Аналіз останніх досліджень із проблеми. Вітчизняні та зарубіжні вчені активно досліджують інновації, спрямовані на підвищення якості, ефективності, доступності освіти. Так, І. Шостак сформулювала визначення освітнього проєкту як системи діяльності суб'єктів освіти зі створення унікальних освітніх продуктів, послуг і результатів [7]. На її думку, це визначення можна використати як основу для аналізу поняття «освітній стартап», оскільки обидві дефініції орієнтовані на створення інноваційного продукту в освітній сфері. Вчена зазначає, що освітній проєкт надає педагогу можливість навчатися, інтелектуально розвиватися, формуючи вміння і навички проєктування такого доробку, тобто перетворитися на розробника інновацій. І. Шостак підкреслює важливість освітніх проєктів як сучасних механізмів інноваційного розвитку системи освіти, що здатні забезпечити відповідність процесу навчання вимогам цифровізації суспільства та потребам ринку праці.

С. Куркіна і В. Журавльов формують власне визначення освітнього стартапу як учнівського, студентського чи викладацького проєкту, який проходить шлях від початкової ідеї до апробації та просування [4]. Такий проєкт розробляється на основі інноваційних технологій, спрямований на підвищення якості навчання, орієнтується на цифрове суспільство. Вчені описують міжнародні освітні тенденції, що слугують основою для значної кількості стартапів: мобільна та корпоративна освіта, гейміфікація, віртуальна/доповнена реальність, штучний інтелект. Вони також наводять приклади європейських (Drops, Coach Hub, InSimu) та українських стартапів (Grammarly, Prometheus, EdEra). Погоджуємося з думкою науковців про те, що вітчизняний ринок освітніх стартапів, попри перебування на стадії формування, має значні досягнення.

Аналіз досліджень А. Шарапова дає змогу виокремити ключові якості педагогів, необхідні для успішної реалізації освітніх стартапів [6]. До таких якостей вчений відносить: впевненість у собі (уміння усвідомлювати мету та досягати її, спираючись на власні сили); рішучість (здатність впевнено генерувати ідею, реалізовувати її, долаючи перешкоди), відповідальність і самостійність (готовність самостійно, усвідомлено розв'язувати проблеми і досягати результату), асертивність (уміння відстоювати власну позицію й досягати очікуваних результатів, поважаючи інтереси інших).

О. Дмитрієва, Г. Костьов'ят конкретизують етапи створення стартапу: генерація ідеї, аналіз ринку, розробка бізнес-моделі, створення MVP (мінімально життєздатного продукту), фінансування, презентація проєкту (пітчінг) [2; 3]. Не менш цінними є рекомендації вчених щодо перетворення ідей в стартапи.

Ф. Греко (F. Greco), К. Зіакіс (C. Ziakis), М. Влачопулу (M. Vlachopoulou), К. Петрідіс (K. Petridis) визначають стартап-екосистему як сукупність умов, факторів та інфраструктур, що підтримують створення і розвиток інноваційних бізнес-проєктів [1; 8]. Вчені аналізують роль університетів, стартап-інкубаторів і стартап-акселераторів як невід'ємних складових стартап-культури, зокрема й екосистеми загалом.

Вважаємо за доцільне окреслити загальний зміст стартап-інкубаторів і стартап-акселераторів у формі порівняльної таблиці, оскільки вони є відносно новими поняттями в освітньому просторі (табл.1).

Таблиця 1

Функціонування стартап-інкубатора та стартап-акселератора

Критерій	Стартап-інкубатор	Стартап-акселератор
загальне призначення	підтримка розробників у процесі роботи із стартапом	
основна мета	спроектувати прототип інноваційного продукту та концепцію його розвитку	масштабування, впровадження і популяризація інноваційного продукту
етап розвитку стартапу	ідея освітнього продукту	наявність прототипу або MVP
тривалість програми	довготривалий	Короткотривалий
інструменти підтримки	консультації, доступ до засобів діяльності, інфраструктури закладу освіти	консультації, програма розвитку стартапу, освітні ресурси
очікуваний результат	освітній стартап, концепція його впровадження в процес навчання	впроваджений стартап та напрями його подальшого розвитку

Досліджуючи інформаційно-освітнє середовище (ІОС) університету, С. Петренко виокремлює у ньому функціонування освітніх стартапів [5]. Згідно міркувань вченого, EdTech-проєкт є не лише сукупністю технічних засобів, а складною системою, що об'єднує педагогічні, інформаційні, технічні і навчально-методичні компоненти. Нам імпонує обґрунтування ролі педагога як одного із ключових суб'єктів ІОС: він є не лише його користувачем, а й активним розробником. С. Петренко визначає принципи побудови ІОС та вимоги, яким мають відповідати освітні стартапи, щоб успішно інтегруватися в це середовище.

Мета статті – визначити чинники, що дають змогу педагогу перетворити ідеї в інноваційні проєкти, довести, що саме освітній стартап є ефективним інструментом оновлення професійної діяльності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Поняття «освітній стартап» (EdTech-стартап) є значно ширшим, ніж поняття «освітній проєкт». Освітній проєкт може бути локальною ініціативою, як розробка навчально-дидактичного

посібника або проведення методичного семінару. На відміну від проєкту, освітній стартап є інноваційним продуктом, що має на меті вирішення актуальної проблеми. Для його створення, функціонування й масштабування педагоги використовують сучасні засоби, зокрема цифрові технології. Відмінність освітніх стартапів від традиційних EdTech-проєктів полягає також у їхній динамічності, експериментальності, широкому застосуванні та відкритості до оновлення. Це означає, що стартапи адаптують інформаційний продукт під потреби користувачів, доцільно впроваджують інновації в освітній процес та гнучко реагують на зміни ринку праці, тоді як традиційні проєкти мають більш статичну структуру й обмежені можливості.

Використання стартапів в освіті докорінно змінює роль педагога, оскільки у традиційному навчанні він зазвичай використовує методики, що розроблені та апробовані іншими; у контексті освітнього стартапу стає активним розробником інноваційних рішень, адаптує освітні процеси під потреби здобувачів освіти й бере участь у формуванні освітнього продукту.

В умовах цифровізації суспільства педагог перетворюється не лише на фасилітатора, який мотивує здобувачів освіти до навчання, а й на розробника, який ініціює, проєктує і реалізує власні інноваційні проєкти. Ця трансформація полягає у переході від пасивного користувача освітніх технологій до активного учасника інноваційного процесу. Педагог повинен мислити як підприємець, а саме: виявляти актуальні проблеми, вивчати подібні ситуації, генерувати ідеї, добирати умови їх впровадження та створювати інформаційні продукти, що відповідають реальним потребам його професійної діяльності. Також педагог стає креативним новатором, перетворюючи традиційні навчально-дидактичні матеріали і власний професійний досвід у формат освітніх стартапів. Цей процес вимагає від нього володіння особистісними і професійними якостями (рис.1).

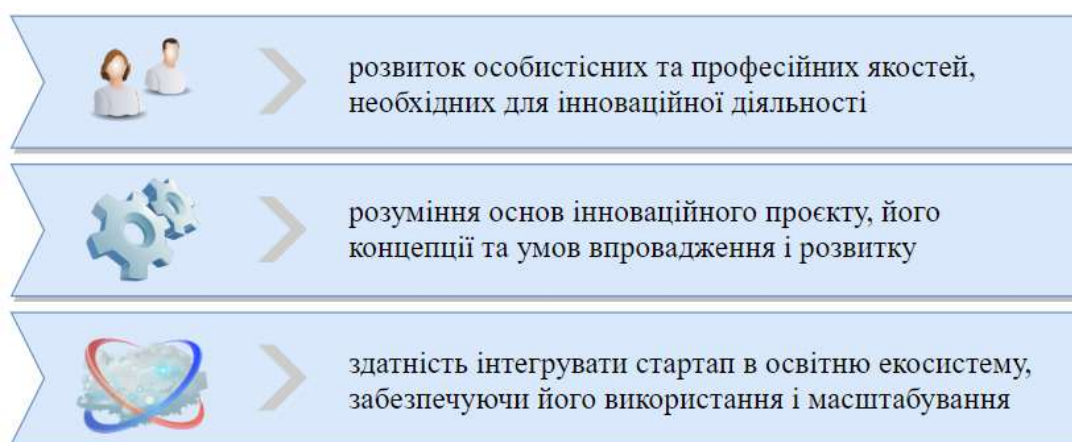


Рис. 1. Ключові якості педагога для роботи з освітніми стартапами

Особистісні й професійні якості формують основу успішної роботи педагога зі стартапами. Проаналізуємо їх крізь призму таких компетентностей:

– підприємницька – базова компетентність, що поєднує знання, уміння, навички, досвід та особистісні характеристики, необхідні для успішного виконання підприємницької діяльності. У її структурі виокремлюємо підприємницькі знання (економічні, правові), м'які навички (планування, комунікація, лідерство), мотиваційні чинники (прагнення до пізнання нового), цінності (креативність, орієнтація на успіх) та готовність до саморозвитку;

– цифрова – ключова компетентність в умовах цифровізації освіти та суспільства. Вона передбачає володіння навичками інтеграції сучасних інструментів (цифрові технології, хмарні застосунки, штучний інтелект, доповнена реальність тощо) у власну педагогічну діяльність, їх адаптацію до умов конкретного освітнього середовища. Прогнозується не лише доцільне використання зазначених засобів, а й критичне розуміння їхніх можливостей, перспектив, викликів;

– креативна–компетентність, яка забезпечує здатність генерувати нестандартні ідеї, приймати оригінальні рішення та впроваджувати їх у практику, проявляти вміння уникати шаблонного мислення, бачити альтернативні шляхи вирішення педагогічних завдань; формує індивідуальність педагога.

З рис. 1 видно, що розвиток зазначених компетентностей пов'язаний з умінням педагога формулювати та впроваджувати інновації, що відображено у структурі життєвого циклу освітнього стартапу(рис. 2).



Рис. 2 Життєвий цикл освітнього стартапу

Для розширення уявлень про життєвий цикл освітнього стартапу розглянемо зміст основних етапів реалізації інноваційного продукту:

1) генерація ідеї (Idea Generation). Створення стартапу починається з ідеї, спрямованої на вирішення конкретної освітньої проблеми. Педагог у своїй роботі стикається з низкою невирішених завдань, наприклад, необхідність оновити навчально-дидактичні матеріали, узагальнити професійний досвід. Пошук рішення цих завдань передбачає збір і аналіз даних, визначення очікуваних результатів. На цій основі педагог розробляє концепцію, що формує основу освітнього стартапу;

2) аналіз ринку та валідація (Validation). На цьому етапі педагог перевіряє життєздатність ідеї на практиці. З метою визначення актуальності та перспективи проєкту він збирає відгуки від учасників освітнього процесу (колеги, здобувачі освіти та інші зацікавлені особи). Валідація сприяє виявленню як переваг, так і недоліків. У першому випадку потрібно обдумати умови розвитку позитивних аспектів, а у другому – усвідомити напрями їх усунення, що

забезпечить покращення концепції освітнього стартапу перед його подальшою реалізацією;

3) створення мінімально життєздатного продукту (MVP – Minimum Viable Product). На цьому етапі педагог розробляє мінімально життєздатний освітній продукт – прототип, що може використовуватися користувачами, перш за все тими, хто навчає і хто навчається. Це може бути, наприклад: мобільний додаток, вебсайт, комплект інтерактивних завдань, макет навчального посібника. У таких умовах відбувається перевірка концепції на практиці, опрацьовуються перші відгуки для подальшого вдосконалення продукту;

4) масштабування (Scaling). Якщо MVP успішно проходить тестування і отримує позитивні відгуки, педагог орієнтується на глобальний ринок. Насамперед він формує ширший освітній простір, розширює коло користувачів інновації. Також відбувається пошук ресурсів щодо фінансування поточних витрат і розвитку проєкту. Справедливо зауважити, що в освітній сфері це трапляється рідко і тому цей етап є одним із найскладніших. Водночас педагог демонструє стартап зацікавленим особам з бізнесу й освіти, презентує його сильні сторони інвесторам і партнерам. Саме на цьому етапі доцільною є співпраця з бізнес-акселераторами, участь у національних та міжнародних грантових програмах.

Розробка власних освітніх стартапів є для педагога засобом трансформації професійної діяльності. Педагогам, які роблять перші кроки у розробці стартапів, рекомендуємо насамперед ознайомитися з уже розробленими стартап-продуктами, сформулювати напрями їх використання, дотримуючись принципів академічної доброчесності. Нижче представимо приклади успішних освітніх стартапів, створених представниками різних галузей.

Grammarly (<https://www.grammarly.com/>) – один із найвідоміших українських стартапів, який спроектували О. Шевченко та М. Литвин. Grammarly – це онлайн-сервіс, що допомагає користувачам грамотно писати англійською мовою. Цей стартап є наочним прикладом поєднання технологій з освітою, успішного застосування алгоритмів штучного інтелекту для вирішення завдань з мовної грамотності та розвитку в користувачів іншомовних навичок.

Звісно, не можна обійти увагою Prometheus (<https://prometheus.org.ua/>) – найбільшу українську платформу онлайн-освіти. Її засновники, І. Примаченко і О. Молчановський, демонструють, як ідея надання якісної безкоштовної освіти для широкої аудиторії реалізується за допомогою технологій та перетворюється на масштабний проєкт. Prometheus пропонує безкоштовні і платні онлайн-курси з різних галузей знань від провідних українських й світових науковців, педагогів, закладів освіти та організацій.

EdEra (<https://ed-era.com/>) – українська edtech-компанія, що розробляє онлайн-курси, навчальні платформи, освітні ігри, мультимедійні матеріали, спираючись на аналіз світових трендів, найкращих практик. Діяльність

освітнього стартапу зосереджена на розробці інтерактивного контенту, який адаптовано до вимог сучасних здобувачів освіти. EdEra є прикладом того, як завдяки сучасним методикам навчання можна зробити освітній процес одночасно цікавим, доступним та результативним.

Окрім згаданих вище освітніх стартапів, активно розвиваються й інші проекти, що пропонують інноваційне навчання. Так, Preply (<https://preply.com/ua/>) є онлайн-платформою, що об'єднує репетиторів і здобувачів освіти з різних частин світу. Вона демонструє трансформацію традиційної моделі репетиторства, надаючи педагогам можливість працювати з учнями, незалежно від їхнього місцезнаходження, використовуючи сучасні технології (онлайн-взаємодію в режимі реального часу, мобільні додатки тощо).

Функціонування освітніх стартапів потребує не лише цілеспрямованих дій з боку педагогів, а й створення належних організаційно-педагогічних умов у закладах освіти (використання платформ управління навчанням, цифровізація освітнього процесу, формування цифрової екосистеми). Оскільки для масштабування освітнього стартапу потрібне сприятливе освітнє середовище, педагог має активно співпрацювати з представниками різних закладів освіти (університети можуть виконувати роль стартап-інкубаторів, а заклади загальної середньої освіти – бути базою для апробації MVP). Важливим чинником є також взаємодія з колегами і фахівцями з різних галузей знань (командна робота формує міждисциплінарний погляд на проєкт, різноаспектно розкриває потреби користувачів). Розробка та функціонування освітніх стартапів є комплексним процесом, що вимагає як ініціативи від педагогів, так і підтримки з боку освітніх закладів. Освітні стартапи дають можливість педагогупідвищити рівень професійної компетентності, додаючи підприємницькі навички.

Висновки і перспективи подальших розвідок. Проведене дослідження підтверджує, що освітній стартап – дієвий засіб трансформації професійної діяльності педагога. Цей феномен змінює роль педагога з пасивного користувача технологій на розробника освітніх інновацій, який володіє сукупністю професійних компетентностей, серед яких в контексті інновацій такі: підприємницька, цифрова, творча. Незважаючи на зростаючий інтерес наукової спільноти, тема освітніх стартапів залишається недостатньо вивченою. Подальші дослідження варто спрямувати на вивчення стартап-мислення, механізмів його формування і розвитку у майбутніх педагогів.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Greco F. Startup ecosystems. Studies on Entrepreneurship, Structural Change and Industrial Dynamics. Springer: Berlin/Heidelberg, Germany. 2023. URL: <https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-031-34414-5> (дата звернення: 10.08.2025).
2. Дмитрієва О. Тенденції розвитку інноваційного підприємництва та стартап проєктів в Україні. Проблеми і перспективи розвитку підприємництва. 2022. (28), с.104–118. URL: <http://ppb.khadi.kharkov.ua/article/view/260755> (дата звернення: 10.08.2025).
3. Костьов'ят Г. Стартап-менеджмент. Методичні рекомендації. 2025. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/74731> (дата звернення: 10.08.2025).
4. Куркіна С., Журавльов В. Стартапи в дистанційному навчанні: сучасний світовий досвід. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки*, 2022. (207), 180–184. URL: <https://pednauk.cusu.edu.ua/index.php/pednauk/article/view/1445> (дата звернення: 10.08.2025).
5. Петренко С. Змістове наповнення поняття «інформаційно-освітнє середовище університету». *Педагогічна наука і освіта XXI століття*, № 3. 2024. URL: <https://pse.itup.com.ua/index.php/pse/article/view/49/45> (дата звернення: 10.08.2025).
6. Шарапов А. Є. Формування готовності здобувачів вищої освіти до реалізації освітніх стартапів. Кваліфікаційна робота магістра: спец. 015 – Професійна освіта. Харків: ДБТУ, 2024. 80 с. URL: <https://repo.btu.kharkiv.ua/items/5401909f-5581-4d29-b02d-6c21af562df0> (дата звернення: 10.08.2025).
7. Шостак І. І. Освітні проєкти як форма організації навчально-пізнавального середовища. *Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах*. 2022 р., № 82. URL: <http://www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2022/82/13.pdf> (дата звертання: 10.08.2025).
8. Ziakis C., Vlachopoulou M., Petridis K. Start-upecosystem (StUpEco): A conceptual framework and empirical research. *Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity*. 2022. № 8(1). С.35. URL: <https://www.mdpi.com/2199-8531/8/1/35> (дата звернення: 10.08.2025).

REFERENCES

1. Greco F. Startup ecosystems. Studies on Entrepreneurship, Structural Change and Industrial Dynamics. Springer: Berlin/Heidelberg, Germany. 2023. URL: <https://link.springer.com/book/10.1007/978-3-031-34414-5> (data zvernennia: 10.08.2025).
2. Dmytriieva O. Tendentsii rozvytku innovatsiinoho pidpriemnytstva ta startup proiektiv v Ukraini [Trends in the Development of Innovative Entrepreneurship and Startup Projects in Ukraine]. *Problemy i perspektyvy rozvytku pidpriemnytstva*. 2022. (28), s.104–118. URL: <http://ppb.khadi.kharkov.ua/article/view/260755> (data zvernennia: 10.08.2025). [in Ukrainian]
3. Kostoviat H. Startup-menedzhment. Metodychni rekomendatsii [Startup Management. Methodological Recommendations]. 2025. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/74731> (data zvernennia: 10.08.2025). [in Ukrainian]
4. Kurkina S., Zhuravlov V. Startapy v dystantsiinomu navchanni: suchasnyi svitovyi dosvid [Startups in Distance Learning: Modern World Experience]. *Naukovi zapysky. Seriya: Pedahohichni nauky*, 2022. (207), 180–184. URL: <https://pednauk.cusu.edu.ua/index.php/pednauk/article/view/1445> (data zvernennia: 10.08.2025). [in Ukrainian]
5. Petrenko S. Zmistove napovnennia poniattia «informatsiino-osvitnie seredovyshe universytetu» [The Semantic Content of the Concept of «information and educational environment of the university»]. *Pedahohichna nauka i osvita XXI stolittia*, No. 3. 2024. URL:

<https://pse.itup.com.ua/index.php/pse/article/view/49/45> (data zvernennia: 10.08.2025). [in Ukrainian]

6. Sharapov A. Ye. Formuvannia hotovnosti zdobuvachiv vyshchoi osvity do realizatsii osvitnikh startapiv [Formation of Readiness of Higher Education Students to Implement Educational Startups]. Kvalifikatsiina robota mahistra: spets. 015 – Profesiina osvita. Kharkiv: DBTU, 2024. 80 s. URL: <https://repo.btu.kharkiv.ua/items/5401909f-5581-4d29-b02d-6c21af562df0> (data zvernennis: 10.08.2025). [in Ukrainian]

7. Shostak I. I. Osvitni proiekty yak forma orhanizatsii navchalno-piznavalnoho seredovyshcha [Educational Projects as a Form of Organizing the Educational and Cognitive Environment]. *Pedahohika formuvannia tvorchoi osobystosti u vyshchii i zahalnoosvitnii shkolakh*. 2022 r., No. 82. URL: <http://www.pedagogy-journal.kpu.zp.ua/archive/2022/82/13.pdf> (data zvernennia: 10.08.2025). [in Ukrainian]

8. Ziakis C., Vlachopoulou M., Petridis K. Start-up ecosystem (StUpEco): A Conceptual Framework and Empirical Research. *Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity*. 2022. No. 8(1). S.35. URL: <https://www.mdpi.com/2199-8531/8/1/35> (data zvernennia: 10.08.2025).

**EDUCATIONAL STARTUP AS A TOOL FOR TRANSFORMING THE
PROFESSIONAL ACTIVITIES OF EDUCATORS**

Nataliia OSTAPCHUK

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Professor at the Digital Technologies and
Computer Science Teaching Methods Department of
Rivne State University for the Humanities,
Rivne, Ukraine

ORCID: 0000-0001-8827-8741

e-mail: Nataliia.ostapchuk@rshu.edu.ua

Nataliia PAVLOVA

Doctor of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Professor at the Digital Technologies and
Computer Science Teaching Methods Department of
Rivne State University for the Humanities,
Rivne, Ukraine

ORCID: 0000-0002-7817-6781

e-mail: nataliia.pavlova@rshu.edu.ua

Abstract. This study examines the phenomenon of the educational startup as a tool for transforming the professional activities of educators in the context of educational digitalization and hands-on learning. While most scholarly work focuses on startups as business models or their impact on the education system, this research addresses the development of educational startups by educators and other stakeholders.

The concept of an educational startup is identified as being significantly broader than that of an educational project. Based on a review of scholarly publications, this study argues that an educational startup acts as a catalyst for the innovative development of all participants in the educational process. The study identifies the key qualities an educator needs to work with educational startups (personal and professional attributes essential for innovative activities; a foundational understanding of an innovative project, its concept, and the conditions for its implementation and growth; the ability to integrate a startup into the educational ecosystem, ensuring its utilization and scalability).

Three key competencies for educators working with educational startups are highlighted (Entrepreneurial competence: a foundational skill that combines knowledge of economics and law with soft skills to facilitate entrepreneurial activities; Digital competence: the ability to effectively apply digital technologies in professional work to create a digital learning environment; Creative competence: the capacity to generate non-standard ideas, make original decisions, and avoid formulaic thinking).

The study outlines and illustrates the process of developing an educational startup, which includes the following stages: idea generation, market analysis and validation, creating a minimum viable product (MVP), and scaling. The fundamentals of business accelerators and business incubators are also explored in a comparative table.

Examples of successful educational startups and their main areas of function are provided. The research demonstrates that successful educational startups require a specialized educational environment and are the result of collaboration between educators and specialists from various fields.

Keywords: educational startup, teacher's professional activity, minimum viable product (MVP).

Стаття надійшла до редакції 01.09.2025р.

Стаття прийнята до друку після рецензування 15.09.2025 р.

Електронне науково-методичне видання

Педагогічна наука і освіта XXI століття

Науково-методичний журнал

Випуск 5

Упорядники:

**проф. Пустовіт Г. П., проф. Петренко О. Б., доц. Ціпан Т. С.,
доц. Баліка Л. М., Бабяр А. А.**

**Науково-бібліографічне редагування:
наукова бібліотека РДГУ**

Рекомендовано до оприлюднення 30.10.2025 р.
Ум. друк. арк 28,34.

П 24 Педагогічна наука і освіта XXI століття: науково-методичний журнал. Вип. 5. / М-во освіти і науки України, Рівнен. держ. гуманіт. ун-т; упоряд.: Г. П. Пустовіт; ред. кол.: Г. П. Пустовіт, Н. О. Остапчук та ін. Рівне: РДГУ, 2025. 422 с.

УДК 37: 001 «20»

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2025

Реєстрація суб'єкта у сфері друкованих медіа:
Рішення Національної ради України
з питань телебачення і радіомовлення
№ 1870 від 11.09.2025 року
Ідентифікатор медіа: R40-06485

Суб'єкти у сфері друкованих медіа:
Рівненський державний гуманітарний університет,
вул. Степана Бандери, 12, м. Рівне, 33014, Україна;
тел.: (0362) 62-03-56
email: rectorat@rshu.edu.ua